

RAZISKOVALNA NALOGA

Katja Komplet

RAZISKOVALNA NALOGA

OŠ Vojnik

INVALID SEM – PA KAJ?

sociologija

Mentorica: Simona Šarlah

Katja Komplet

Lektorica: Amalija Kožuh

Vojnik, 2011

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	4
2 TEORETIČNI DEL	6
2.1 Kdo je invalid?.....	6
2.2 Pravice invalidov	6
2.3 Pravice invalidnih otrok	8
2.4 Invalidska združenja v Sloveniji.....	9
2.5 Osnovne šole s prilagojenim programom.....	10
2.6 Diskriminacija	11
2.6.1 Diskriminacija invalidov.....	12
3 EMPIRIČNI DEL	13
3.1 Predmet raziskave	13
3.2 Cilj raziskave	13
3.3 Metoda raziskovanja	14
3.3.1 Opis vprašalnika	14
3.3.2 Izvajanje ankete	16
3.3.3 Opis vzorca.....	16
3.4 Izvajanje opazovanja.....	16
3.5 Izvedba intervjuja.....	17
4 ANALIZA REZULTATOV	18
4.1 Analiza ankete	18
4.2 Analiza opazovanja situacije v Vojniku.....	26
4.3 Dve zgodbi	33
5 RAZPRAVA	39
6 ZAKLJUČEK	41
7 SEZNAM LITERATURE.....	43
8 PRILOGE	44
8.1 Anketa	44

KAZALO FOTOGRAFIJ, TABEL IN GRAFOV

FOTOGRAFIJE

Fotografija 1	Kulturni dom Vojnik.....	29
Fotografija 2	Frizerski salon Alja v Vojniku	29
Fotografija 3	Zlatarstvo Zupanec v Vojniku	30
Fotografija 4	Gasilski dom Vojnik	30
Fotografija 5	Knjižnica Vojnik.....	31
Fotografija 6	Trgovina Trimex v Vojniku	31
Fotografija 7	Studio Škarjice v Vojniku	32
Fotografija 8	Papirnica v Vojniku	32
Fotografija 9	Vhod v blok v Vojniku.....	32
Fotografija 10	Vhod v klet pod blokom.....	32
Fotografija 11	Sprednji vhod v cerkev	33
Fotografija 12	Stranski vhod v cerkev	33

TABELE

Tabela 1	Kdo je invalid?	18
Tabela 2	Ali poznaš kakšno osebo, ki je invalid?.....	19
Tabela 3	Ali ima invalidna oseba, ki jo poznaš, invalidski voziček?	20
Tabela 4	Koliko je stara invalida oseba, ki jo poznaš?	21
Tabela 5	Kaj storijo, ko vidijo invalida, ki ne more zapeljati s pločnika?.....	22
Tabela 6	Kako vojniški devetošolci ocenjujejo splošno ozaveščenost prebivalcev Slovenije o invalidih in invalidnosti?	23

Tabela 7	Kakšen je vzrok invalidnosti za otroka na invalidskem vozičku?	24
Tabela 8	Ali meniš, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane?	25
Tabela 9	Zasedenost parkirnih mest za invalide.....	26

GRAFI

Graf 1	Spol anketiranih	16
Graf 2	Kdo je invalid?.....	18
Graf 3	Ali poznaš kakšno osebo, ki je invalid?.....	19
Graf 4	Ali ima invalidna oseba, ki jo poznaš, invalidski voziček?	20
Graf 5	Koliko je stara invalida oseba, ki jo poznaš?	21
Graf 6	Kaj storijo, ko vidijo invalida, ki ne more zapeljati s pločnika?	22
Graf 7	Kako vojniški devetošolci ocenjujejo splošno ozaveščenost prebivalcev Slovenije o invalidih in invalidnosti?	23
Graf 8	Kakšen je vzrok invalidnosti za otroka na invalidskem vozičku?.....	24
Graf 9	Ali meniš, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane?.....	25
Graf 10	Delež parkirnih mest za invalide	27
Graf 11	Zasedenost invalidskih parkirnih mest.....	28

ZAHVALA

Da je moja raziskovalna naloga sploh lahko nastala se zahvaljujem OŠ Vojnik, ki mi je to omogočila.

Moji mentorici ge. Simoni Šarlah se zahvaljujem za pomoč pri raziskovanju in pripravi naloge.

Zahvala gre tudi ge. Amaliji Kožuh, ki mi je raziskovano nalogo lektorirala.

Da sem lahko opravila anketo in s tem pridobila potrebne informacije, se zahvaljujem učencem devetega razreda OŠ Vojnik.

Zahvaljujem se g. Juriju Uraniču, ki mi je z računalniško pomočjo pomagal pri izdelavi naloge.

Zahvala pa gre tudi mamicama otrok s posebnimi potrebami (Nike in Gašperja), ki sta mi povedali življenjski zgodbi njunih otrok in družin.

Zahvaljujem pa se tudi svojim staršem, ki so mi pomagali, da je ta naloga nastala.

POVZETEK

Invalidi so osebe, ki zaradi prirojene ali pridobljene pomanjkljivosti v svojih telesnih in duševnih sposobnostih niso sposobni sami, delno ali v celoti, zadovoljevati svojih potreb in normalnega družinskega življenja.

Namen raziskovalne naloge vidim predvsem v ozaveščanju ljudi, predvsem mladih, o enakosti invalidnih oseb v čim številnejših pogledih. V raziskovalno nalogo sem skušala vključiti čim več zanimivih informacij, ki so pomembne za vso javnost. Do želenih informacij sem prišla z anketiranjem sošolcev, z opazovanjem domačega kraja ter preko drugih medijev. Raziskovalna naloga je nastala na podlagi zanimanj o diskriminaciji invalidov, predvsem invalidnih otrok. Da bi maksimalno zagotovila verodostojnost podatkov, sem sama opravila anketo, intervju z dvema materama invalidnih otrok in opazovala zasedenost invalidskih mest en teden. Kot nekakšen dodatek sem pridobila dve življenjski zgodbi mamic invalidnih otrok. Ugotovila sem, da večina učencev devetih razredov naše šole pozna definicijo invalida, prav tako pa pozna vsaj eno invalidno osebo. Ovrгла sem predvidevanje, da 50 % učencev devetih razredov naše šole na ulici ne bi pomagalo invalidu na invalidskem vozičku pri premagovanju fizičnih ovir (stopnice, robniki...). Ta ugotovitev me je izjemno pozitivno presenetila. Ugotovila sem, da je v Sloveniji 18 reprezentativnih invalidskih organizacij in okoli 230 invalidskih društev, v katere se lahko vključujejo invalidne osebe. Ovrгла sem hipotezo, da so v Vojniku parkirna mesta za invalide večinoma zasedena z vozili, ki nimajo invalidskega znaka. Potrdila sem hipotezo, da je v Vojniku vsaj 10 stavb, v katere invalidne osebe na invalidskih vozičkih ne morejo oz. težje vstopijo. Glede na pridobljene rezultate lahko rečem, da sem z rezultati naloge dosegla tisto, kar je bil moj cilj.

1 UVOD

Vsak dan lahko preko različnih medijev zaznamo ozaveščanje ljudi o najrazličnejših stvareh, vendar redko slišimo o diskriminaciji invalidov, ki se dogaja vsak dan okoli nas. Za invalidno osebo na invalidskem vozičku je velika težava lahko že stopnica, ozek prehod, neasfaltirana cesta, malo prostora med policami v trgovini, visoke police, ki jih ne more doseči, in še bi lahko naštevali.

Ker menim, da sem tudi sama in moji sošolci kdaj priča premagovanju takšnih in drugačnih ovir za invalida, sem se odločila, da raziščem to področje. V ta namen sem izvedla anketo, dobila dve življenjski zgodbi, fotografirala in opazovala zasedenost mest za invalide.

Skušala sem ugotoviti, koliko o diskriminaciji invalidov vedo ljudje v najini okolici, predvsem moji sošolci in sošolke. Raziskovalna naloga je torej sestavljena iz dveh delov - teoretičnega in empiričnega dela. Najprej sem zbrala literaturo in jo prebrala, delala pa sem si tudi izpiske. Žal na to temo ni veliko literature. V prvem delu sem predstavila pojem invalida, diskriminacije, pravice invalidov, invalidske organizacije in šolo s prilagojenim programom.

Najprej sem v Slovarju slovenskega knjižnega jezika poiskala definiciji invalida in diskriminacije. Nato sem na internetu poiskala podatke o invalidskih organizacijah. Pridobila sem tudi podatke o Osnovni šoli Glazija, ki pa ni edina osnovna šola s prilagojenim programom v celjski regiji.

Anketni vzorec je zajemal učence devetih razredov OŠ Vojnik. Z anketo sem skušala ugotoviti, ali učenci vedo, kdo je invalid, ali poznajo invalidne osebe, ali bi invalidu na ulici priskočili na pomoč, kakšno je njihovo mnenje o ozaveščenosti ljudi v Sloveniji, ali mislijo, da so invalidne osebe prikrajšane v vsakdanjem življenju in na kakšne vzroke pomislijo, če vidijo otroka na invalidskem vozičku. Anketa je bila popolnoma anonimna in zaprtega tipa, učenci pa so jo rešili med poukom.

Rezultate sem predstavila tabelarično in grafično po posameznih vprašanjih. Na koncu sem strnila ugotovitve in z njimi potrdila oziroma ovrgla hipoteze.

Hipoteze so:

H1: Vsaj 10 javnih ustanov v Vojniku (ZD, papirnica, gasilski dom, frizerski salon, trgovine ...) ni dostopnih invalidom na invalidskih vozičkih.

H2: Parkirna mesta za invalide so večinoma zasedena s strani voznikov neinvalidov.

H3: 50 % učencev devetih razredov naše šole na ulici ne bi pomagalo invalidu na invalidskem vozičku pri premagovanju fizičnih ovir (stopnice, robniki...).

H4: 80 % učencev devetih razredov naše šole pozna vsaj eno invalidno osebo.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Kdo je invalid?

Invalid je telesno ali duševno prizadeta oseba. Invalid 1. kategorije (hud invalid): po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ) invalidna oseba, ki zaradi poškodbe pri delu, poklicne bolezni ali poškodbe zunaj dela oz. bolezni izgubi zmožnosti za delo. Na podlagi invalidnosti pridobi takšna oseba pravice iz invalidskega zavarovanja (delovni invalid). Invalid 2. ali 3. kategorije (hudo prizadeta oseba): v skladu z ZIPZ invalid, ki kljub invalidnosti lahko najmanj polovico delovnega časa opravlja svoje ali drugo ustrezno delo, vendar se mora s poklicno rehabilitacijo usposobiti za opravljanje drugega ustreznega dela s polnim delovnim časom (invalid 2. kategorije), oz. invalid, ki lahko po poprejšnji poklicni rehabilitaciji ali brez nje polni delovni čas opravlja drugo ustrezno delo (SSKJ, 2006: 1698).

Invalidi so torej osebe, ki zaradi prirojene ali pridobljene pomanjkljivosti v svojih telesnih in duševnih sposobnostih ni sposobna sama, delno ali v celoti zadovoljevati svojih potreb in normalnega družinskega življenja. Beseda invalid izraža človekovo nesposobnost, ne pa tudi človekove pozitivne lastnosti.

2.2 Pravice invalidov

Pravice invalidov so opredeljene v nekaterih mednarodnih dokumentih. Generalna skupščina Združenih narodov je 13. decembra 2006 sprejela Konvencijo o pravicah invalidov. Republika Slovenija je konvencijo podpisala 31. marca 2007 na sedežu Združenih narodov, ratificirala pa 10. aprila 2008.

Konvencijo o otrokovih pravicah (OZN) je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov z resolucijo št. 44/25 z dne 20. novembra 1989. Za Slovenijo je Konvencija stopila v veljavo s 25. junijem 1991. (<http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovih-pravicah-ozn/>, 10.1.2011, 16:50)

Ustava Republike Slovenije v 14. členu opredeli enakost pred zakonom »V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katero koli drugo osebno okoliščino. Vsi so pred zakonom enaki« (Uradni list RS, št. 33/1991). Še posebej pa v 52. členu opredeljuje pravice invalidov: »Invalidom je v skladu z zakonom zagotovljeno varstvo ter usposabljanje za delo. Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi. Izobraževanje in usposabljanje iz prejšnjega odstavka se financira iz javnih sredstev« (Uradni list RS, št. 33/1991).

Pravice invalidov se izvajajo skladno z veljavno zakonodajo v Republiki Sloveniji, in sicer je tukaj zakonodaja s področja sociale, zdravstva in šolstva. Nekaj najpomembnejših zakonov:

Zakon o socialnem varstvu: ZSV-UPB2 (Uradni list RS, št. 3/2007) ,

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju: ZZVZZ-UPB3 (Uradni list RS, št. 72/2006) ,

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju: ZPIZ-1-UPB4 (Uradni list RS, št. 109/2006) ,

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami: ZUOPP-UPB1, (Uradni list RS, št. 3/2007)

2.3 Pravice invalidnih otrok

Ker ima vsak otrok pravico do šolanja in izobrazbe, imajo tudi otroci s posebnimi potrebami pravico hoditi v šolo in se izobraževati, če le to zmorejo.

Vpis v osnovno šolo

Starši otrok s posebnimi potrebami imajo po zakonu otroka pravico vpisati v osnovno šolo v šolskem okolišu, v katerem prebivajo. V primeru, da ta šola ne izpolnjuje pogojev, lahko otroka vpišejo v drugo osnovno šolo, ki je navedena v odločbi (izda jo šolska uprava). V osnovni šoli je omogočeno, da je v oddelku, v katerem so otroci s posebnimi potrebami, poleg učitelja prisoten tudi specialni pedagog.

Odložitev šolanja

Vstop otrok v osnovno šolo se lahko na željo staršev, zdravstvene službe oz. komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, če ugotovi, da otrok še ni pripravljen za šolo, preloži za največ eno leto. Šolanje se učencem lahko odloži tudi med šolskim letom, v 1. razredu, kar predlaga šolska svetovalna služba, šolske zdravstvene službe ali komisija za usmerjanje. Z odložitvijo šolanja morajo vedno soglašati starši.

Prevoz učencev

Otroci s posebnimi potrebami pa imajo pravico do brezplačnega prevoza od doma do šole ne glede na oddaljenost njihovega bivališča od osnovne šole. Tako mora biti odločeno v odločbi o usmeritvi. Če učencem ni mogoče zagotoviti prevoza, imajo pravico do brezplačnega prevoza domov ob pouka prostih dnevih. Učencem, ki obiskujejo prilagojene programe, lahko določijo drugačen način preverjanja in ocenjevanja. Uspešno končan razred pomeni, da so izpolnili zahteve, ki so bile določene s tem programom. Ti učenci dobijo zaključno potrdilo, ki pokaže uspešnost zaključene stopnje vzgoje in izobraževanja po področjih.

Izobraževanje na domu ali v zasebnem zavodu

V svetu se ta oblika izobraževanja otrok že dalj časa uveljavlja pri otrocih vseh starostnih skupin, torej od predšolskih otrok pa vse do visokošolskega izobraževanja. Ta oblika izobraževanja se pojavlja predvsem za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami. V Sloveniji predvidevajo, da se bo ta način izobraževanja postopno uveljavil po uvedbi devetletne osnovne šole. Zakon o usmerjanju otrok dopušča

izobraževanje na domu ali v zasebnem zavodu, če za to obstajajo tehtni in utemeljeni razlogi in če so na domu ali v zasebnem izobraževalnem zavodu zagotovljene ustrezne razmere. Če se bodo otroci izobraževali doma, bodo morali pridobiti enak izobrazbeni standard, kot ga zagotavljajo obvezni programi javnih osnovnih šol. Pri učencih, ki se bodo šolali doma, se bo v prvi triadi preverjalo znanje materinega jezika in matematike, od 4. do 6. razreda materni jezik, matematika in prvi tuji jezik. V zadnji triadi pa se bo preverjalo znanje slovenskega jezika (na jezikovno mešanih področjih še madžarščine ali italijanščine), tujega jezika, zgodovine, etike in družbe, športne vzgoje, vsaj enega družboslovnega predmeta in predmeta s področja umetnosti (Vodnik po pravicah invalidov, str. 33).

2.4 Invalidska združenja v Sloveniji

V Sloveniji imamo 18 reprezentativnih invalidskih organizacij, poleg tega pa deluje še okoli 230 drugih invalidskih organizacij. V njih se združujejo invalidi s podobnimi ali istimi oblikami invalidnosti:

- Društvo distrofikov Slovenije
- Društvo študentov invalidov Slovenije
- Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije
- Zveza delovnih invalidov Slovenije
- Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
- Zveza Sožitje - zveza društev za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Slovenije
- Zveza paraplegikov Slovenije
- Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije
- Zveza društev vojnih invalidov Slovenije

- Društvo laringektomiranih Slovenije
- Zveza za šport invalidov Slovenije - Paraolimpijski komite
- Združenje multiple skleroze Slovenije
- Društvo paralitikov Slovenije - PARAS
- Zveza invalidskih društev ILCO Slovenije
- YHD - Društvo za teorijo in kulturo hendikepa
- Društvo revmatikov Slovenije
- Zveza Sonček - Zveza društev za cerebralno paralizo
- Društvo Vita za pomoč po nezgodni poškodbi glave
(http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/invalidi/invalidske_organizacije/iz_vlecek_iz_registra_reprezentativnih_invalidskih_organizacij/, 10.1.2011, 16:50)

2.5 Osnovne šole s prilagojenim programom

Osnovne šole s prilagojenim programom so tiste, v katerih se lahko izobražujejo učenci in učenke z različnimi učnimi, fizičnimi in ostalimi težavami. Nam najbližja osnovna šola za otroke s posebnimi potrebami je OŠ Glazija. Otroci s posebnimi potrebami se lahko vključijo tudi v redne šole, kjer jim je omogočen prilagojen učni program.

OSNOVNA ŠOLA GLAZIJA CELJE

Osnovna šola Glazija Celje izvaja dva vzgojno - izobraževalna programa:

- prilagojen program vzgoje in izobraževanja (PRP) - v njem se šolajo učenci z lažjo motnjo v duševnem razvoju,
- posebni program vzgoje in izobraževanja (PP) - v njem se usposablajo učenci z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju.

Pouk poteka v prilagojenem programu vzgoje in izobraževanja v manjših razredih, do 10 učencev v razredu. V okviru vzgojnega načrta imajo tudi športne, kulturne in naravoslovne, tehniške dneve ter šole v naravi. Prav tako na šoli izvajajo interesne dejavnosti, kot so računalništvo, pohodništvo, vesela šola, terapija s psi, pevski zbor, šolski radio, šolsko glasilo ... Učenci, ki so gibalno ovirani, imajo za pomoč pri premikanju spremljevalce, ki so med poukom ves čas z njimi in jim pomagajo. Na šoli izvajajo fizioterapijo in delovno terapijo, seveda učencem, ki te oblike terapij potrebujejo. Prav tako so učenci vključeni v logopedске in psihološke obravnave. Na šoli imajo tudi notranji bazen, kjer fizioterapevtka izvaja Bobth-terapijo, v okviru športne vzgoje pa imajo enkrat tedensko plavanje. Hipoterapijo učenci obiskujejo v spremstvu terapevtov v Konjenskem klubu Škofja vas. Vzgojni načrt Osnovne šole Glazija je oblikovan na podlagi Zakona o osnovni šoli, učnih načrtov za posamezne predmete, letnega delovnega načrta šole in medsebojnega sodelovanja strokovnih delavcev šole, učencev in staršev. (OŠ Glazija, 2010/2011)

2.6 Diskriminacija

1.) splošno: razločevanje, neenakopravno obravnavanje, omejevanje pravic.

2.) zapostavljanje skupin prebivalstva (posebej manjšin) zaradi njihove rase, religije, jezika, prepričanja, rodu, spola. Prepoved diskriminacije nosilno načelo sistema človekovih pravic in temeljnih svoboščin po ustavi RS; prepoved diskriminacije je uveljavljena v večini mednarodnih aktov kot načelo mednarodnega prava (SSKJ, 2006: 878).

Diskriminacija je torej neenako obravnavanje osebe ali družbe glede na človekove pravice, ustavo RS, raso, religijo, jezik, prepričanje, rod, spol in je večinoma v svetu prepovedana.

2.6.1 Diskriminacija invalidov

Diskriminacija invalidov se pojavlja v več oblikah. Invalid je lahko diskriminiran tako, da ima onemogočen dostop zaradi fizičnih ovir (stopnice, malo prostora, ozka vrata...). Invalid na invalidskem vozičku je lahko diskriminiran v trgovini, saj ne more doseči police z živili, ker je previsoko. Če pločniki niso prirejeni invalidom na invalidskih vozičkih, le - ti nanj ne morejo zapeljati itd. Ljudje vedno več govorimo o enakopravnosti in enakosti vseh, torej tudi invalidov. V reviji Pet, ki je revija za ljudi s posebnimi potrebami, Miha Kosi pravi: »V današnji družbi se vedno več govori o človekovih pravicah. Človeka kot celostno bitje se znova postavlja v ospredje, pri tem pa se, bolj kot kadar koli prej, varujejo njegove temeljne svoboščine, kot so pravica do zasebnosti, svoboda izražanja ter pravica do dostojanstva in enakega obravnavanja. Prav slednja pa je privedla do prepovedi razlikovanja in diskriminacije na podlagi katere koli osebne okoliščine« (M. Kosi, 2006).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Predmet raziskave

Predmet moje raziskave so bili invalidi, predvsem otroci, ki so na invalidskih vozičkih ali so kako drugače hendikepirani. Zanimalo me je, ali moji sovrstniki poznajo invalidne osebe in definicijo invalida. Želela sem ugotoviti, kako so v Vojniku urejene zunanje javne površine, kako je poskrbljeno za dostopnost invalidov do pomembnih javnih objektov in kakšna je zasedenost parkirnih mest za invalide, s strani neinvalidov. Spoznati in predstaviti pa sem želela tudi življenjsko zgodbo družin, ki imajo otroka s posebnimi potrebami.

3.2 Cilj raziskave

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kakšen odnos imajo učenci OŠ Vojnik do invalidnosti, predvsem do invalidnih otrok in mladine, ali poznajo kakšno invalidno osebo in ali bi na ulici priskočili na pomoč invalidni osebi. Spoznala in prepričala bi se rada, da je Vojnik invalidom prijazno okolje, ker ima urejene javne zunanje površine, ki jih lahko invalidi uporabljajo brez omejitev. Te površine so med drugim pločniki, javna parkirišča in javni objekti. Ker je splošno znano, da ljudje brezbržno uporabljajo parkirišča, namenjena invalidom, sem se želela prepričati, kakšno je dejansko stanje v Vojniku. Skozi življenjsko zgodbo družin z invalidnimi otroki pa spoznati realno življenje invalidnih otrok.

3.3 Metoda raziskovanja

Metode dela, ki sem jih uporabila, so bile opazovanje, anketa in intervju. Najprej sem se lotila zbiranja in iskanja literature. Največ podatkov sem dobila z interneta, tematskih revij in Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Ko sem zbrala vso literaturo, sem jo preučila in si izpisala pomembne podatke.

Z anketo sem želela raziskati, koliko o invalidih in invalidnosti vedo moji sošolci in sošolke, ali poznajo kakšno invalidno osebo itd. Najbolj me je zanimalo ali bi priskočili na pomoč invalidni osebi na invalidskem vozičku, če bi jo videli na ulici, ko bi skušala zapeljati s pločnika.

Ena od metod raziskovanja je bila opazovanje. Osem dni sem opazovala parkirišča pred tremi javnimi ustanovami v Vojniku. Prav tako sem opazovala, koliko so ustanove javnega značaja prilagojene invalidom in kot takšne dostopne zanje.

Tretja metoda raziskovanja pa je bil intervju. Z dvema mamicama otrok s posebnimi potrebami sem se pogovorila o življenjskih izkušnjah njunih družin. Zanimalo me je, kakšna je zgodba njunih otrok in če se v vsakdanjem življenju počutijo diskriminirane zaradi invalidnosti.

3.3.1 Opis vprašalnika

Vprašalnik je zajemal 9 vprašanj zaprtega tipa, kar pomeni, da so imela vprašanja vnaprej dane odgovore v obliki možnosti a, b, c ... Vprašalnik je bil anonimen.

Prvo vprašanje je bilo demografsko. Pri drugem vprašanju sem spraševala, kdo je po njihovem mnenju invalid. Navedeni so bili možni odgovori, obkrožiti pa so morali tistega, ki po njihovem mnenju najbolje definira invalida. Možni odgovori so bili, da je invalid oseba, ki je na invalidskem vozičku, da je invalid oseba, ki zaradi določene

hibe (psihične ali motorične) ni zmožna sama delno ali v celoti zadovoljevati svojih in družbenih potreb in da je invalid oseba, ki je motorično prizadeta in potrebuje pomoč drugih ljudi za svoje premikanje.

Tretje vprašanje je bilo, če poznajo osebo, ki je invalid. Lahko so odgovorili, da poznajo eno, dve, več kot dve osebi ali pa nikogar. Pri četrtem vprašanju so odgovarjali, če ima ta oseba invalidski voziček. Poleg odgovora da in ne je bil ponujen tudi odgovor ne vem. Pri petem vprašanju sem spraševala, koliko so stare invalidne osebe, ki jih poznajo. Možnosti so bile manj kot 10 let, od 10 do 20 let, od 20 do 35 let, od 35 do 50 let in nad 50 let.

Pri šestem vprašanju sem želela, da si učenci predstavljajo situacijo, ko na cesti vidijo invalida, ki s svojim invalidskim vozičkom želi zapeljati s pločnika. Zanimalo me je, kaj bi naredili. Možni odgovori so bili, da gredo do njega in mu/ji pomagajo ali mimoidočega opozorijo na invalida ali ga/jo samo opazujejo ali pa se mu/ji izognejo.

Pri sedmem vprašanju me je zanimalo, ali menijo, da smo ljudje v Sloveniji dovolj ozaveščeni o invalidih in invalidnosti. Poleg odgovora da in ne je bil ponujen tudi odgovor ne vem.

Pri osmem vprašanju sem anketirance spraševala, na kakšen vzrok za invalidnost bi pomislili, če bi na ulici videli otroka na invalidskem vozičku. Možni odgovori so bili, da se je takšen že rodil, da je padel/-a in si poškodoval/-a hrbtenico, se je poškodoval/-a v prometni nesreči, ali ne bi vedel/-a kako se mu je to zgodilo, ali pa so lahko našteali drugo.

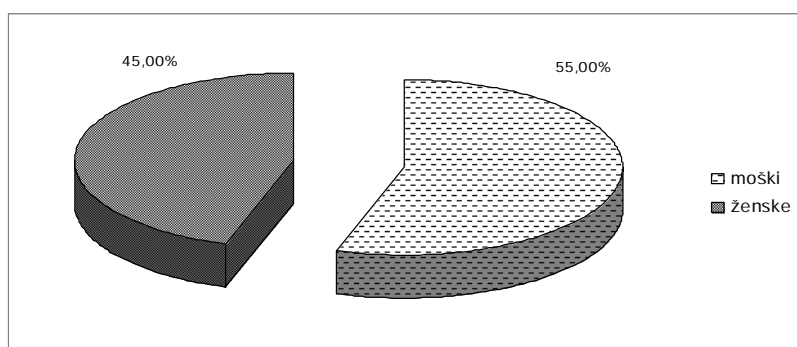
Pri devetem vprašanju pa me je zanimalo, ali menijo, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane. Možni odgovori so bili da, ne in ne vem.

3.3.2 Izvajanje anketiranja

Anketo sem izvedla v vseh treh oddelkih devetega razreda OŠ Vojnik, in sicer v času pouka. Učenci so anketo lepo sprejeli, jo vzeli resno in premišljeno izpolnili vprašalnik. Za reševanje so porabili približno 5 minut.

3.3.3 Opis vzorca

Vzorec, na katerem sem izvedla anketo, je zajemal 53 učencev in učenk devetega razreda, od tega je bilo 24 deklic (45 %) in 29 dečkov (55 %), kar je prikazano v grafu 1. Starost anketiranih učencev je bila od 14 do 15 let.

Graf 1: Spol anketiranih

3.4 Izvajanje opazovanja

Za opazovanje zasedenosti parkirnih mest sem si izbrala tri lokacije v Vojniku, kjer je ponavadi veliko obiska. Te tri lokacije sem opazovala osem dni zapored, ob približno istem času in si opažanja skrbno zapisovala.

3.5 Izvedba intervjuja

V raziskavo sem želela vključiti tudi konkretne izkušnje staršev invalidnih otrok. Skozi pogovor v obliki intervjuja sem podrobno spoznala zgodbi dveh družin z invalidnim otrokom.

4 ANALIZA REZULTATOV

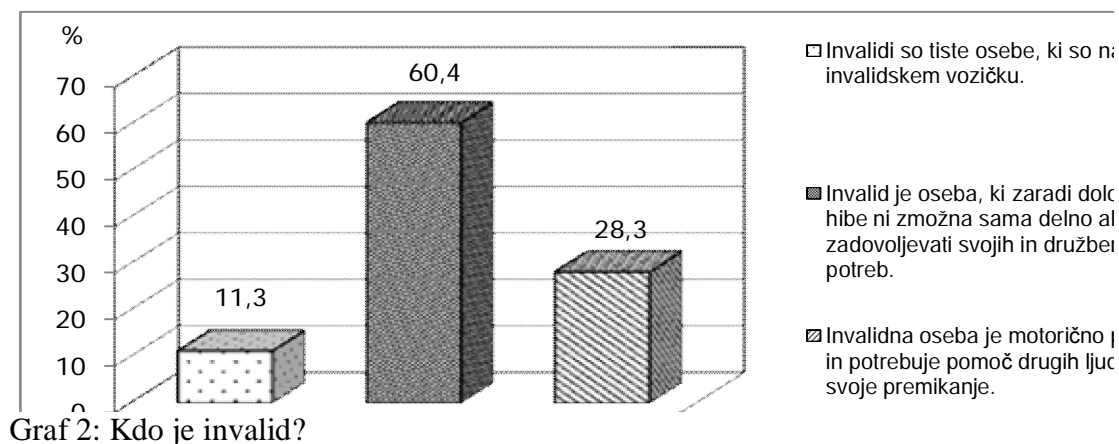
4.1 Analiza ankete

V anketnem vprašalniku me je najprej zanimalo, kaj vprašani učenci menijo o tem, kdo je invalid. Rezultate prikazujeta tabela 1 in graf 2.

Kdo je invalid?	Število	%
Invalidi so tiste osebe, ki so na invalidskem vozičku.	6	11,3
Invalid je oseba, ki zaradi določene hibe (psihične ali motorične) ni zmožna sama delno ali v celoti zadovoljevati svojih in družbenih potreb.	32	60,4
Invalidna oseba je motorično prizadeta in potrebuje pomoč drugih ljudi za svoje premikanje.	15	28,3
Skupaj:	53	100,0

Tabela 1: Kdo je invalid?

Dobrih 11 % vseh vprašanih učencev meni, da so invalidi tiste osebe, ki so na invalidskem vozičku, dobrih 28 % učencev pa meni, da je invalid motorično prizadeta oseba in potrebuje pomoč drugih za svoje premikanje. Velika večina, kar nekaj več kot 60 %, pa meni, da je invalid oseba, ki zaradi določene hibe (psihične ali motorične) ni zmožna sama delno ali v celoti zadovoljevati svojih in družbenih potreb. Tako velik odstotek me je presenetil, saj je več kot 60 % učenk in učencev obkrožilo pravilni odgovor. Tudi tisti, ki niso obkrožili drugega odgovora, se ne motijo, vendar očitno ne poznajo definicije invalida v celoti oz. razumejo invalidnost samo kot zmanjšanje sposobnosti za samostojno gibanje.

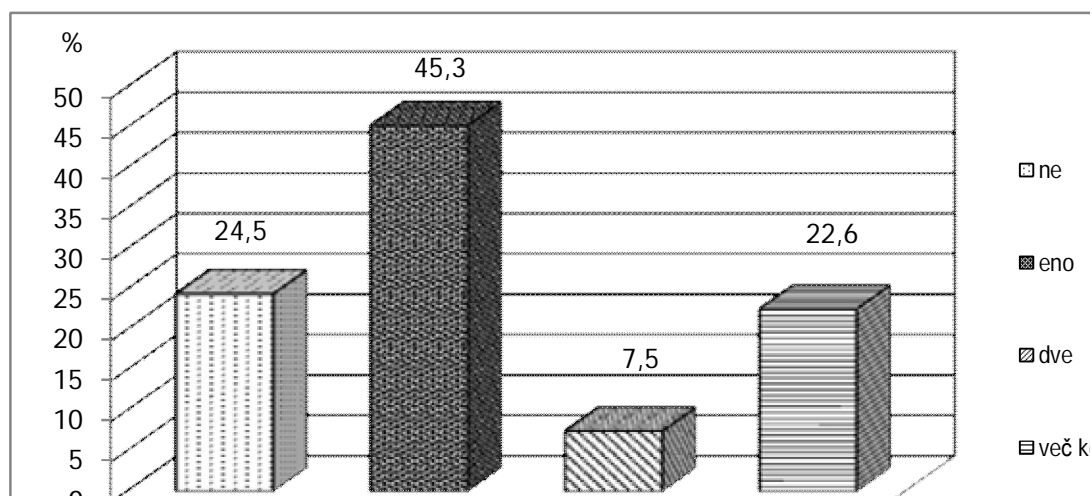
Graf 2: Kdo je invalid?

Nato me je zanimalo, ali anketirani učenci poznajo kakšno invalidno osebo. Rezultate prikazuje tabela 2 in graf 3.

Ali poznaš kakšno osebo, ki je invalid?	Število	%
ne	13	24,5
eno	24	45,3
dve	4	7,5
več kot dve	12	22,6
Skupaj:	53	100,0

Tabela 2: Ali poznaš kakšno osebo, ki je invalid?

Približno tri četrtine anketirancev pozna vsaj eno invalidno osebo. Med njimi jih je precej, ki poznajo celo tri ali več invalidov, kar predstavlja slabih 23 % vseh vprašanih. Največji delež (45 %) predstavljajo tisti, ki poznajo eno invalidno osebo. Navedeni odgovori kažejo, da je v naši življenjski sredini precej invalidov in da se z njimi srečujemo vsakodnevno. Kljub vsemu je presenetljivo, da skoraj 25 % vprašanih na pozna nobene invalidne osebe – niti na videz, saj me pri tem vprašanju ni zanimalo osebno poznanstvo z invalidno osebo. To kaže na določeno brezbriznost do invalidov v naši bližnji okolici, kar pa delno pripisujem starosti anketirancev, ki pri teh letih svojo pozornost na ulici usmerjajo drugam, kakor na invalide oz. ljudi z določenim hendikepom.

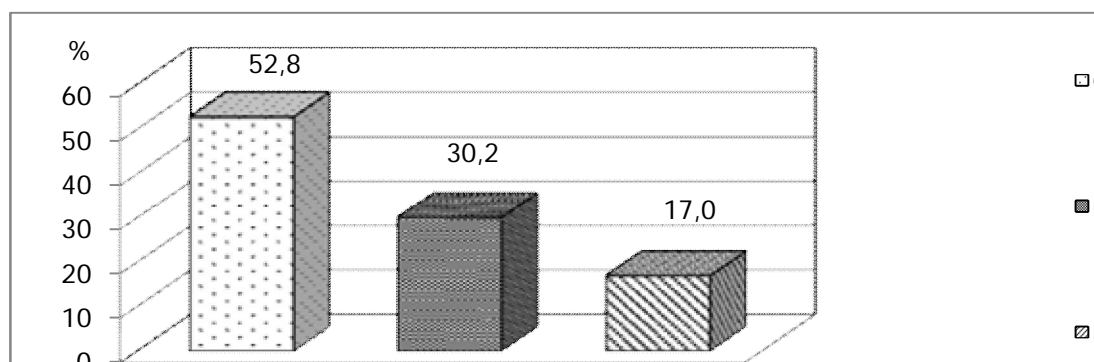
Graf 3: Ali poznaš kakšno osebo, ki je invalid?

Nadalje sem želela ugotoviti povezanost pojma invalidne osebe z uporabo invalidskega pripomočka, konkretno invalidskega vozička kot najbolj razširjenega tovrstnega pripomočka. Rezultate prikazujeta tabela 3 in graf 4.

Če poznaš koga, ki je gibalno oviran invalid (oseba se ne more oz. se težje giblje samostojno), ali ima invalidski voziček?	Število	%
da	28	52,8
ne	16	30,2
ne vem	9	17,0
Skupaj:	53	100,0

Tabela 3: Ali ima invalidna oseba, ki jo poznaš, invalidski voziček?

Odgovore na to vprašanje je potrebno obravnavati v povezavi s prejšnjim vprašanjem. Namreč, 13 učencev je pri prejšnjem vprašanju odgovorilo, da ne pozna nobene invalidne osebe. Sklepam, da so pri tem vprašanju ti učenci odgovorili z ne. Torej samo trije vprašani (6 %) z gotovostjo trdijo, da poznajo invalidno osebo, ki ne uporablja invalidskega vozička. Nadaljnjih 9 učencev (17 %) pa je izrazilo dvom, torej bi bilo možno, da invalidi, ki jih poznajo, uporabljajo invalidski voziček. Če sklepam s 50 % verjetnostjo, potem bi lahko nadaljnji 4 učenci poznali invalidno osebo, ki uporablja voziček. To potem pomeni, da izmed anketiranih učencev, ki poznajo invalida, teh je bilo 40, le sedem oz. slabih 18 % zagotovo pozna takšnega invalida, ki ne uporablja vozička. Iz navedenega lahko potrdim domnevo, da večina ljudi razume invalidnost kot potrebo po uporabi invalidskega pripomočka. V prvi vrsti je to invalidski voziček.

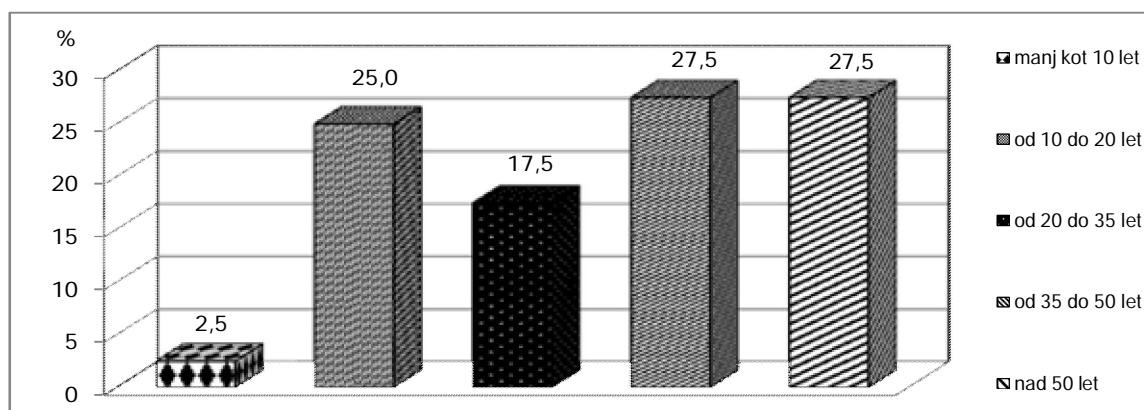
Graf 4: Ali ima invalidna oseba, ki jo poznaš, invalidski voziček?

Pri petem vprašanju sem spraševala po starosti invalidne osebe, ki jo poznajo, da bi ugotovila povezavo med invalidnostjo in starostjo invalidne osebe. Rezultate prikazujeta tabela 4 in graf 5.

Če poznaš invalidno osebo koliko je star/-a?	Število	%
manj kot 10 let	1	2,5
od 10 do 20 let	10	25,0
od 20 do 35 let	7	17,5
od 35 do 50 let	11	27,5
nad 50 let	11	27,5
Skupaj:	40	100,0

Tabela 4: Koliko je stara invalidna oseba, ki jo poznaš?

Pri tem vprašanju sem obravnavala odgovore tistih anketirancev, ki poznajo kakšno invalidno osebo, zato se populacija zmanjša na 40 anketirancev. Ker je bilo nekaj odgovorov (3) takšnih, da sta bila izbrana dva odgovora, sem pri vrednotenju rezultatov upoštevala tistega, ki navaja mlajšega invalida. Največ invalidnih oseb, ki jih poznajo učenci in učenke devetih razredov naše šole, je starih nad 35 let, kar predstavlja 55 %. Od teh jih je polovica starejših od 50 let, kar pa je 28 % vseh invalidov, ki jih poznajo anketiranci. Ta rezultat me ne preseneča, saj sem predvidevala, da bodo anketirani učenci imeli v mislih kakšnega starejšega dedka ali babico, ki se težje premika. Zanimivo pa je, da le eden od 40 anketirancev pozna invalida, ki je star manj kot 10 let. To kaže na to, da v vojniški okolici ni invalidnih otrok. Relativno visok delež (25 %) predstavlja »invalidna mladina«, če tako imenujem invalide v starostni skupini 10 do 20 let.

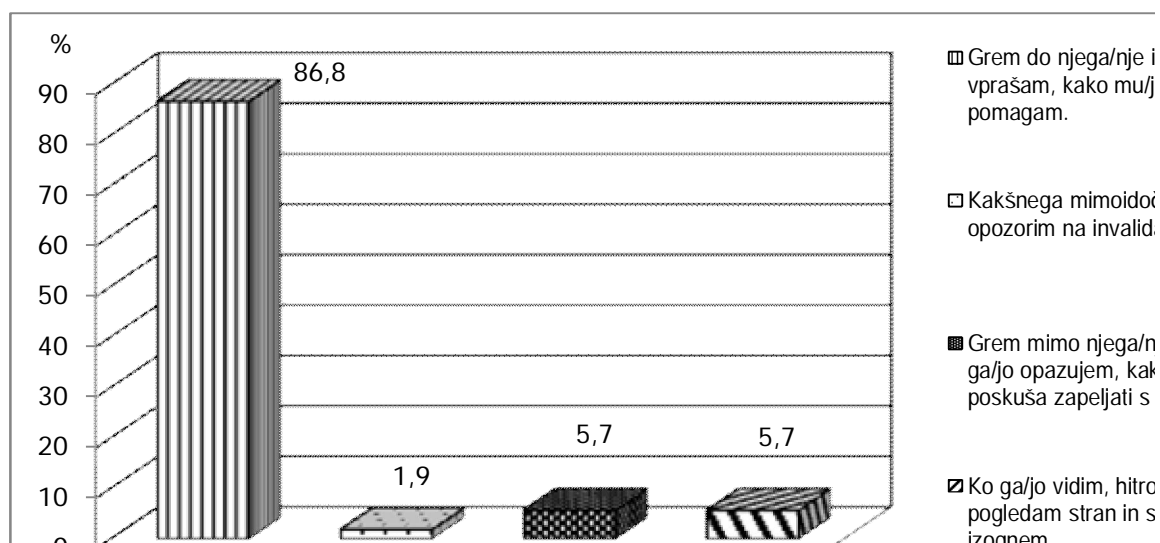
Graf 5: Koliko je stara invalidna oseba, ki jo poznaš?

Kakšen je odnos šolarjev do invalidne osebe, ki na cesti potrebuje pomoč, prikazujeta tabela 5 in graf 6.

Zamisli si, da na ulici vidiš invalida, ki ne more s svojim invalidskim vozičkom zapeljati s pločnika. Kaj narediš?	Število	%
Grem do njega in mu/ji pomagam.	46	86,8
Kakšnega mimoidočega opozorim na invalida.	1	1,9
Grem mimo njega in opazujem, kako poizkuša zapeljati s pločnika.	3	5,7
Ko ga vidim, pogledam stran in se mu/ji izognem.	3	5,7
Skupaj:	53	100,0

Tabela 5: Kaj storijo, ko vidijo invalida, ki ne more z vozičkom s pločnika?

Skoraj 87 % vprašanih je odgovorilo, da bi sami osebno in samoiniciativno pomagali invalidu na javni površini. Če k temu prištejemo še en odgovor, ki izraža pripravljenost za pomoč, predstavlja to kar 89 % populacije vojniških devetošolcev, ki bi bili pripravljeni pomagati invalidu v težavah na javni površini. To je zelo vzpodbudno in krepko presega pričakovanje tretje hipoteze. Seveda je tukaj kanček dvoma, kajti do dejanskega ukrepanja v resnični situaciji je še kar velik korak in morda v praksi dejanski rezultat ne bi potrdil zelo optimističnih rezultatov ankete. Po drugi strani pa je še vedno 11 % šolarjev 9. razreda v Vojniku, ki nimajo razvitega čuta do sočloveka in bi samo opazovali ali celo ignorirali invalida.

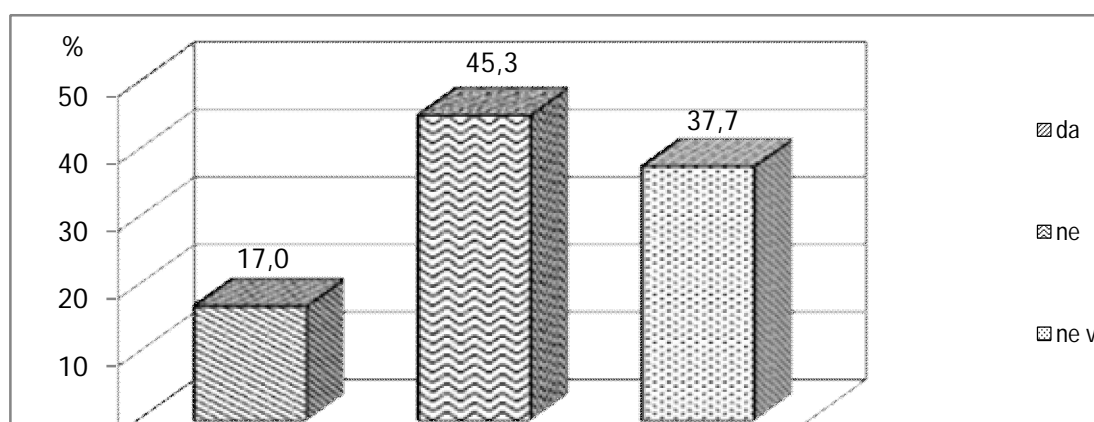
Graf 6: Kaj storijo, ko vidijo invalida, ki ne more z invalidskim vozičkom s pločnika?

Kako vojniški devetošolci ocenjujejo splošno ozaveščenost prebivalcev Slovenije o invalidih in invalidnosti, je obravnavalo naslednje vprašanje moje ankete. Rezultate prikazujeta tabela 6 in graf 7.

Ali meniš, da so ljudje v Sloveniji dovolj ozaveščeni o invalidih in invalidnosti?	Število	%
da	9	17,0
ne	24	45,3
ne vem	20	37,7
Skupaj:	53	100,0

Tabela 6: Kako vojniški devetošolci ocenjujejo splošno ozaveščenost prebivalcev Slovenije o invalidih in invalidnosti?

Ker ni splošno definirano, kaj je primerna ozaveščenost, so lahko anketiranci uporabili zelo različne kriterije, na osnovi katerih so podali svoje stališče. Večina vprašanih, tj. dobrih 45 %, je mnenja, da slovenska javnost ni dovolj ozaveščena o invalidih. Če so to tisti, ki imajo doma invalida ali ga osebno poznajo, potem je takšen podatek zaskrbljujoč, saj kaže na to, da so dejansko težave v odnosu javnosti do življenja invalidov in ne gre zgolj za ugibanja. Kar slabih 38 % vprašanih ne ve, kako je z ozaveščenostjo javnosti v Sloveniji do problemov invalidov. Morda je v tem odgovoru izražena nezainteresiranost do invalidske problematike, kar gre delno pripisati starostni skupini anketirancev. Samo 17 % vprašanih je prepričanih, da je slovenska javnost dovolj ozaveščena o tej problematiki.

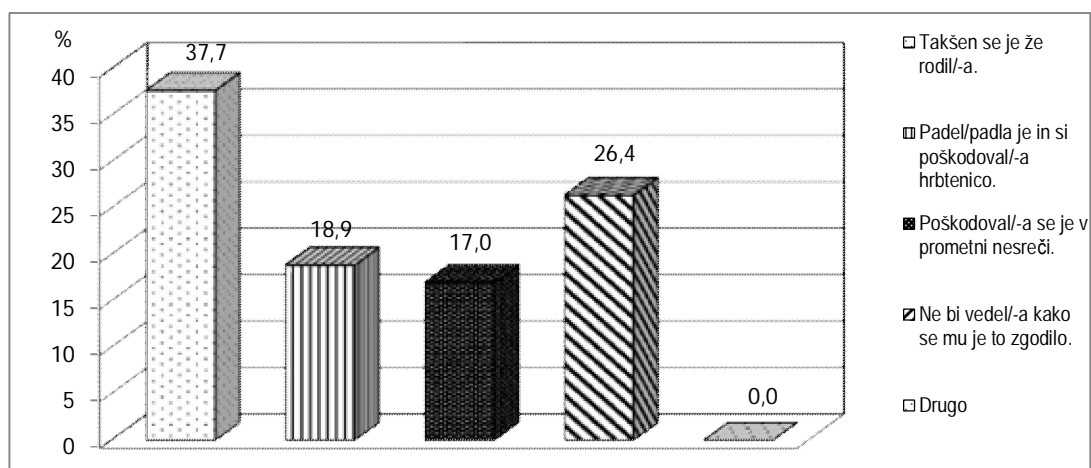
Graf 7: Kako vojniški devetošolci ocenjujejo splošno ozaveščenost prebivalcev Slovenije o invalidih in invalidnosti?

Precejšnji poudarek sem v tej raziskovalni nalogi namenila invalidnim otrokom. Svoje vrstnike sem v anketi vprašala, kakšna je njihova prva asociacija o vzrokih invalidnosti, ko na cesti vidijo otroka na invalidskem vozičku. Rezultate prikazujeta tabela 7 in graf 8.

Če bi srečal otroka, ki je invalid in je na invalidskem vozičku, na kakšen vzrok bi najprej pomislil, da je postal invalid?	Število	%
Takšen se je že rodil/-a.	20	37,7
Padel/padla je in si poškodoval/-a hrbtenico.	10	18,9
Poškodoval/-a se je v prometni nesreči.	9	17,0
Ne bi vedel/-a kako se mu je to zgodilo.	14	26,4
Drugo.	0	0,0
Skupaj:	53	100,0

Tabela 7: Kakšen je vzrok invalidnosti za otroka na invalidskem vozičku?

Verjetno je večina anketirancev pomislila na otroka v starostnem obdobju do 5 let. Zato je najbrž tako izrazita povezava med invalidnostjo otroka in zapletom ob porodu, saj je pri večini, tj. 38 % vprašanih, bila to prva asociacija. Približno uravnotežen delež vprašanih pa je pomislil, da je vzrok invalidnosti poškodba, in sicer poškodba hrbtenice 19 % ter poškodba v prometni nesreči 17 %. Skupaj predstavlja poškodba kot domnevni vzrok za invalidnost otroka 36 % danih odgovorov. Nadaljnjih 26 % vprašanih ni vedelo, kaj se je otroku v invalidskem vozičku zgodilo in tudi niso imeli nobene druge asociacije.

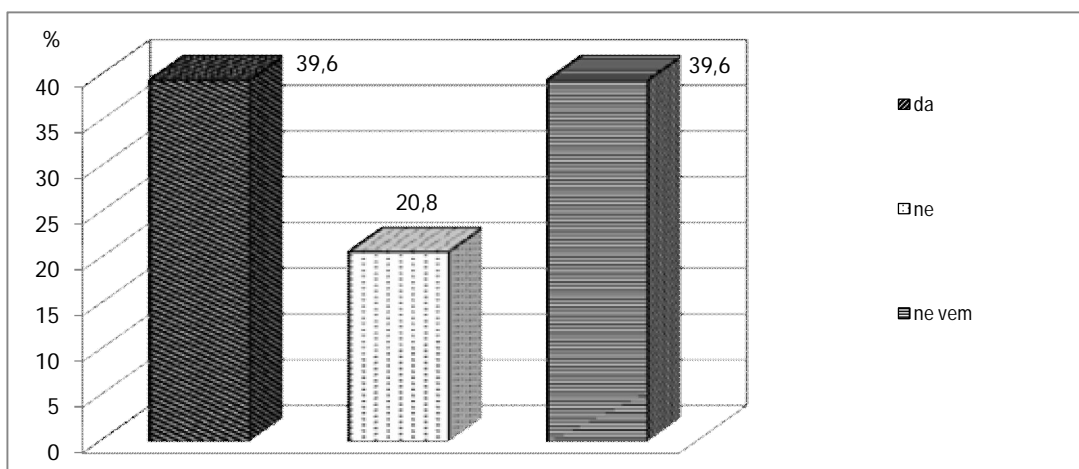
Graf 8: Kakšen je vzrok invalidnosti za otroka na invalidskem vozičku?

Ker je preko sredstev javnega obveščanja večkrat zaslediti informacije o diskriminiranosti invalidov v vsakdanjem življenju, sem o tem, kako oni vidijo to problematiko, povprašala anketirance. Rezultate prikazujeta tabela 8 in graf 9.

Ali meniš, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane?	Število	%
da	21	39,6
ne	11	20,8
ne vem	21	39,6
Skupaj:	53	100,0

Tabela 8: Ali meniš, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane?

Če primerjamo tiste, ki so se opredelili (32 anketirancev), jih večina tj. 21 (40 % oz. 66 % tistih, ki imajo mnenje), meni, da so pravice invalidov v vsakdanjem življenju kršene oz. da so invalidi zapostavljeni. Žal se je kar 40 % vprašanih devetošolcev neopredelilo do navedenega vprašanja. To je presenetljivo, če upoštevamo, da kar 75 % anketiranih pozna vsaj enega invalida. Domnevam, da večina teh ne pozna tega invalida osebno in zato niso dovolj dobro seznanjeni s problematiko invalidnosti in njihove eventualne diskriminiranosti v vsakdanjem življenju. Le 21 % anketirancev se je opredelilo, da invalidi v Sloveniji niso diskriminirani. Upam, da imajo takšno mnenje tisti, ki imajo morda doma invalida ali ga osebno poznajo. To bi bil zelo pozitiven pokazatelj, da je Slovenija prijazna družba do invalidov.

Graf 9: Ali meniš, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane?

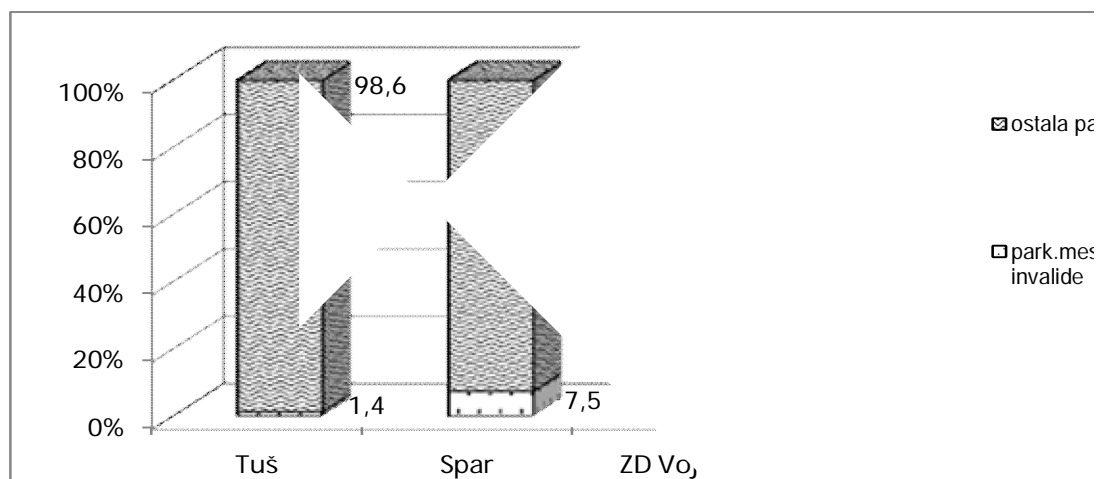
4.2 Analiza opazovanja situacije v Vojniku

V Vojniku sem opazovala tri lokacije z javnimi parkirnimi mesti za invalide in sicer pred trgovskim centrom Tuš, trgovino Spar (Arclin) in pred Zdravstvenim domom Vojnik. Parkirna mesta sem opazovala osem dni zapored vsak dan, vedno ob istem času, okoli druge ure popoldne. Podatki opazovanja so predstavljeni v tabeli 9.

Lokacija:	SPAR			TUŠ	ZDRAVSTVENI DOM
Datum:	parkirno mesto 1	parkirno mesto 2	parkirno mesto 3	parkirno mesto 1	parkirno mesto 1
ČETRTEK, 27. 1. 2011	ZASEDENO (neinvalid)	PROSTO	PROSTO	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)
PETEK, 28. 1. 2011	PROSTO	PROSTO	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)	PROSTO
SOBOTA, 29. 1. 2011	PROSTO	ZASEDENO (invalid)	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)	PROSTO
NEDELJA, 30. 1. 2011	ZASEDENO (invalid)	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)	PROSTO	PROSTO
PONEDELJEK, 31. 1. 2011	PROSTO	PROSTO	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)	PROSTO
TOREK, 1. 2. 2011	PROSTO	PROSTO	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)	ZASEDENO (invalid)
SREDA, 2. 2. 2011	PROSTO	ZASEDENO (invalid)	PROSTO	ZASEDENO (neinvalid)	PROSTO
ČETRTEK, 3. 2. 2011	PROSTO	PROSTO	PROSTO	PROSTO	ZASEDENO (invalid)
Seštevek:	6X PROSTO 1X ZASEDENO (invalid) 1X ZASEDENO (neinvalid)	6X PROSTO 2X ZASEDENO (invalid)	7X PROSTO 1X ZASEDENO (neinvalid)	3X PROSTO 5X ZASEDENO (neinvalid)	5X PROSTO 2X ZASEDENO (invalid) 1X ZASEDENO (neinvalid)
zasedenost s strani neinvalidov	16,6 %			62,5 %	12,5 %

Tabela 9: Zasedenost parkirnih mest za invalide

Ugotovila sem, da je pred trgovskim centrom Tuš, kjer je približno 70 parkirnih mest, od tega le eno parkirno mesto rezervirano za invalide, kar pomeni dober 1 % vseh parkirnih mest (graf 10). Če ob tem navedem še, da je na tej lokaciji pošta, banka, kmetijska trgovina in še nekaj trgovskih lokalov ter gostinski lokal, je res neverjetno skromno odmerjen prostor za voznike invalide.

Graf 10: Delež parkirnih mest za invalide

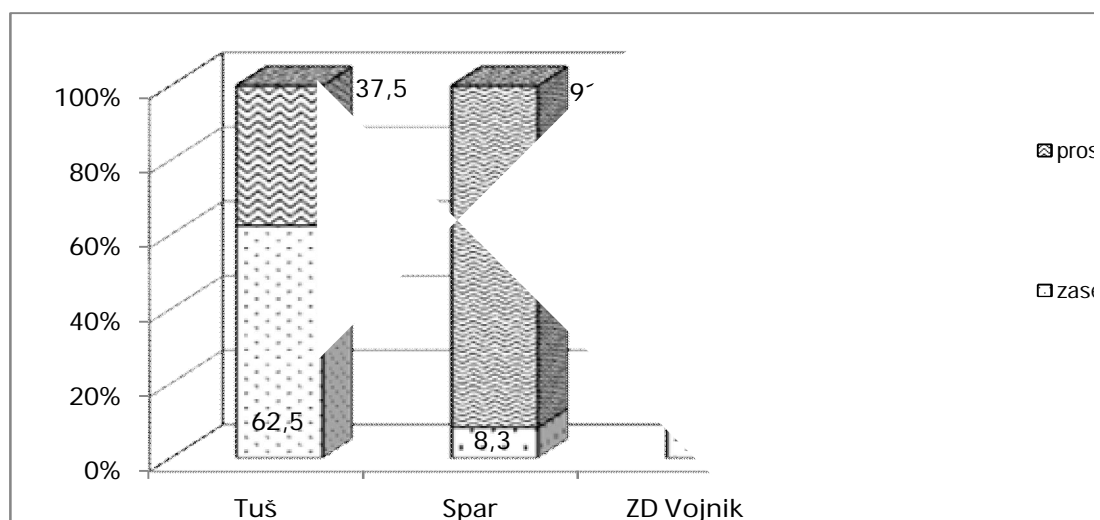
Po osem dnevnem opazovanju sem ugotovila, da je bilo parkirno mesto kar petkrat zasedeno z vozilom, ki ne pripada invalidu, in le trikrat prosto. Izračunala sem, da je bila zasedenost parkirišča s strani neinvalidov kar 63 % (graf 11). Menim, da je odstotek zasedenosti parkirišč s strani ljudi, ki niso invalidi, a vseeno parkirajo svoje avtomobile na teh mestih, tako velik iz dveh razlogov: prvič, ker je slovenska kultura voznikov zelo nizka in se ne ozirajo na predpise ter težave invalidov, ki morajo parkirati daleč od vhoda. Drugič pa je po mojem mnenju kriv načrtovalec parkirišč, ki je na tako velikem prostoru načrtoval le eno parkirišče za invalide. V tem primeru lahko govorimo o diskriminaciji invalidov, ker se jim ni omogočilo zadovoljivo število parkirišč, ki so dovolj široka in dovolj blizu vhoda.

Nekoliko boljša situacija je pred trgovino Spar v Arclinu, kjer so med 40 parkirišči kar trije rezervirani za invalide, kar pomeni dobrih 8 % vseh parkirnih mest (graf 10). Po osem dnevnem opazovanju sem ugotovila, da je bila zasedenost parkirišč s strani neinvalidov »le« 8 % (graf 11). Menim, da je odstotek nižji od tistega pred Tušem zaradi dovolj načrtovanih parkirnih mest za invalide. Po drugi strani pa je frekvenca

obiskovalcev bistveno manjša, saj ni toliko različnih lokalov z dejavnostmi za širšo javnost. Ugotovila sem torej, da sta bili pred Sparom vedno na voljo vsaj dve parkirni mesti za invalide. Lahko bi sklepali, da je kultura obiskovalcev Spara bistveno na višjem nivoju, saj bolj spoštujejo potrebe invalidov, če odmislimo zakonodajo, ki tako ali tako zelo slabo sankcionira brezobzirne voznike.

Pred Zdravstvenim domom Vojnik je na voljo približno 15 parkirnih mest. Od tega je le eno namenjeno invalidom, kar predstavlja slabih 7 % (graf 10). Po mojih ugotovitvah so ljudje pred zdravstvenim domom še najbolj obzirni in najmanjkrat parkirajo na mesto, ki je namenjeno za invalide. Zasedenost edinega parkirišča pred zdravstvenim domom s strani neinvalidov je bila 12,5 – odstotna (graf 11), saj je bilo v osmih opazovanih dneh zasedeno le enkrat s strani neinvalida oz. osebe, ki nima ustreznega znaka za avtomobil. Verjetno bi bila ugotovitev drugačna, če bi opazovali v jutranjih urah, ko je bistveno več obiskovalcev Zdravstvenega doma. Predvidevam, da se takrat pogosto znajde na tem parkirnem mestu avtomobil brez ustreznega invalidskega znaka.

Invalidi so v teh osmih dneh opazovanja parkirali na označena mesta trikrat pred Sparom in dvakrat pred zdravstvenim domom. Na ostalih avtomobilih, ki so bili na parkirišču, pa nisem opazila invalidskega znaka. Na tej osnovi sklepam, da je na voljo dovolj parkirnih mest za invalide, saj je bila zasedenost parkirnih mest v opazovanem obdobju le slabih 13 %.

Graf 11: Zasedenost invalidskih parkirnih mest

Ogled nekaterih javnih objektov v Vojniku je pokazal, da ta kraj žal ni najbolj prijazen do invalidov, saj je vse preveč arhitektonskih ovir, ki otežujejo gibanje oz. dostopnost invalidom do teh objektov. V nadaljevanju so navedeni objekti, ki niso dostopni invalidom na vozičkih, pa bi po mojem mnenju morali biti: kulturni dom, frizerski salon Alja, Zlatarstvo Zupanec, gasilski dom, knjižnica, trgovina Trimex, frizerstvo Studio škarjice, papirnica, stanovanjski blok, cerkev.

Pred vhodom v Kulturni dom Vojnik so stopnice. Seveda invalid na invalidskem vozičku ne bi mogel vstopiti.

Fotografija 1: Kulturni dom Vojnik

Invalid na invalidskem vozičku ne more priti v frizerski salon, saj so pred vhodom stopnice.

Fotografija 2: Frizerski salon Alja v Vojniku

Vstop invalidom na invalidskem vozičku v zlatarstvo ni omogočen, saj so pred vhodom stopnice.

Fotografija 3: Zlatarstvo Zupanec v Vojniku

Pred vhodom v gasilski dom je stopnica, ki bi bila za invalida na invalidskem vozičku ovira.

Fotografija 4: Gasilski dom Vojnik

V knjižnico je invalidom, tudi tistim na invalidskih vozičkih omogočen vstop, vendar ne morejo priti v prostor z računalniki, saj vanj vodijo samo stopnice.

Fotografija 5: Knjižnica Vojnik

Vhod invalidom na invalidskih vozičkih v to trgovino ni omogočen saj so pred vhom stopnice, ki so zanje ovira.

Fotografija 6: Trgovina Trimex v Vojniku

Pred vhodom v frizerski salon mora oseba najprej prečkati stopnico. Invalid na invalidskem vozičku bi težko vstopil v stavbo.

Fotografija 7: Studio škarjice v Vojniku

Invalid na invalidskem vozičku bi zelo težko vstopil v papirnico, saj so poleg stopnice tudi vrata zelo ozka.

Fotografija 8: Papirnica v Vojniku

Za invalida na invalidskem vozičku je prečkanje stopnic, ki vodijo v stanovanjski blok nemogoče. Tudi dostop v kletne prostore je kljub klančini za invalida nemogoč.

Fotografija 9: Vhod v blok v Vojniku

Fotografija 10: Vhod v klet pod blokom.

Invalid na invalidskem vozičku v cerkev ne bi mogel vstopiti. Lahko bi vstopil na stranskem, vendar je ta zaklenjen.

Fotografiji 11 in 12: Sprednji in stranski vhod v cerkev

4.3 Dve zgodbi

Skozi pogovor v obliki intervjuja sem podrobno spoznala življenjsko zgodbo dveh družin z invalidnimi otroki. V nadaljevanju je opis Gašperja in Nike, dveh invalidnih otrok ali kot jih običajno imenujejo »otrok s posebnimi potrebami«, kot sta jih predstavili, in kot jih doživljata njuni mami.

Gre za otroka starosti 10 in 12 let, ki imata zdravstvene težave že od rojstva. Pri Gašperju gre predvsem za zmanjšane motorične sposobnosti, medtem ko se pri Niki invalidnost kaže tako v težki gibalni omejenosti in tudi duševnem deficitu.

Najbolj me je zanimalo, kako družina sprejema invalidnost svojega člana. Obe mami sta dokaj podobno opisali, da so to sprejeli kot del družinskega vsakdana, s katerim je potrebno živeti, da je bilo prvo obdobje po seznanitvi s prizadetostjo otrok težavno predvsem psihično in da se kasneje povečujejo fizične težave, povezane z dnevno logistiko, izvajanjem osebne higiene itd. Prav tako sta obe poudarili, da invalidni

družinski član pomeni prilagoditev številnih vsakodnevnih opravil, da pa se zaradi invalidnosti otroka klub vsemu trudijo uživati v življenju kot druge družine z zdravimi otroki.

Obe mami imata pozitivne izkušnje, povezane s stiki njunih invalidnih otrok z drugimi »zdravimi« otroki. Predvidevala sem, da bodo otroci v vrtcu ali v šoli nesramni ali celo grobi do svojih invalidnih vrstnikov, saj sama večkrat slišim zelo neprimerne opazke med svojimi sošolci. Izkušnje intervjuvanih mamic pa govorita nasprotno, namreč da so vrstniki zelo obzirni in pozorni do otrok s posebnimi potrebami.

Nisem mogla mimo vprašanja o diskriminaciji zaradi invalidnosti njunih otrok. Tukaj pa je bila izražena določena kritičnost, tako na račun zakonodaje, ki včasih predpisuje zelo neživljenjske kriterije, še bolj pa na račun logike denarja, ki vse bolj prevladuje v naši družbi in vse bolj odreka prenekatero potrebne ukrepe, z izgovorom ni denarja. Tu so bili omenjeni različnimi ortopedski pripomočki, nedostopnost specialističnih medicinskih obravnav (fizioterapija, nefrofizioterapija, delovna terapija, logopedinja, ...), nedostopnost specialnih rekvizitov za izvajanje izobraževanja itd. Izpostavili sta tudi neotesane posameznike, ki parkirajo na invalidskih parkiriščih. Relativno veliko diskriminacijo pa je izpostavila Nikina mama na račun arhitekturnih ovir – Nika je namreč »vozičkar«, kakor imenujejo invalida, ki uporablja voziček, in je to vsakodnevna težava, ki je še posebej prisotna, kadar gredo v nov kraj, kjer še ne poznajo poti in objektov, ki so prijazni do invalidov.

Gašperjeva zgodba

Gašper se je rodil štiri dni po predvidenem terminu poroda. S 3980 g in 52 cm je bil to krepak, zdrav novorojenček. Dokler ni pediatrinja ob odpustu pojasnila, da se sliši nedefiniran šum na srcu. Ker pa (po moje, saj kot novopečena mamica svojega prvorojenca še nisem imela izkušenj) je bilo vse v najlepšem redu – otrok se ni utrujal, pridno je jedel – smo možnost srčne napake kar odmislili. Čeprav mi je takrat kar

nekaj obiskovalcev omenilo, da Gašper prehitro diha, si verjetno sama pri sebi nisem hotela priznati, da je to res. Moj odgovor je bil, da vsi novorojenčki hitreje dihajo in imajo večji srčni utrip kot odrasli.

Ko je bil Gašper star 3 tedne, smo šli vseeno z njim na kardiološki pregled, da z ultrazvokom srca zavržemo možnost srčne napake. Verjetno ne bom nikoli pozabila zdravnikovih brezčutnih besed, ko mi je brez vsakršnega opozorila in kančka tolažbe rekel, da ima Gašper zelo težko srčno napako. Takrat se mi je sesul svet. In takrat se je začelo. Prva operacija, pregledi pri tem in onem zdravniku, terapije ...

Ko smo se vsi skupaj malo navadili na ta tempo, je pri dveh letih prišla na vrsto druga operacija. Čeprav je za vsako mamó zelo hudo, ko mora odpeljati svojega otroka v bolnišnico, sem takrat sama sebe prepričala, da smo najhujše že preživeli. In sledil je nov šok. Ko je Gašper že okreval po operaciji in sva si že želela domov, je dobil temperaturo in krvni izvidi so pokazali močno vnetje, ki pa ga ni bilo nikjer videti. Zdravniki so ugotovili vzrok, ko so že bile vidne posledice. Deveti dan po operaciji Gašper zjutraj ni mogel hoditi, stati, sedeti, govoriti. Diagnoza: cerebro-vaskularni inzult s posledično levostransko hemiparezo ali po domače – možganska kap, prizadeta je leva stran telesa. Namesto da bi šla domov, sva se z Gašperjem začela boriti za njegovo življenje. Ko so v bolnišnici naredili, kar so lahko, so se začele dolgotrajne, za Gašperja zelo naporne in mučne terapevtske obravnave. Bila sem vedno zraven, da sem se priučila vseh vaj, ki jih je potrebno izvajati vsakodnevno in tudi zato, da sem mu bila v oporo in tolažbo, saj jo je zelo potreboval.

Vendar se je splašalo! Gašper je po dveh letih spet samostojno hodil. S terapijami smo še kar nadaljevali, še druge obravnave je dobil zraven, saj se možgani počasi razvijajo in postopno so specialisti ugotavljali še njegove dodatne primanjkljaje. Tako ima zdaj popolnoma nefunkcionalno levo roko, slabše prenose teže na levo nogo, težave z ravnotežjem, s pozornostjo, koncentracijo, prostorskimi odnosi in grafomotoriko.

Gašper je bil pri šestih letih še tretjič operiran na srčku. Vsaka operacija je trajala dve uri več kot prejšnja, tudi pri tej ni šlo brez zapletov. Že med samo operacijo je kirurg ugotovil, da ne bo mogel narediti tistega, za kar so se po vseh konzultacijah s tujimi specialisti dogovorili, zato je bilo okrevanje veliko težavnejše. Srčna aritmija, tromboza ven v levi nogi, akutna ledvična odpoved. Vendar je Gašper velik borec in tudi te zaplete je preživel ter po nekaj mesecih popolnoma okreval.

Ne morem pa mimo tega, da je njegova sestrica praznovala prvi rojstni dan, medtem ko je on ležal na intenzivnem oddelku. Sicer je bil pri zavesti, a vendar tako pod vplivom vseh zdravil, da se ni ničesar zavedal.

Danes je Gašper star deset let in obiskuje četrti razred redne osnovne šole. Po odločbi je usmerjen v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, zaradi gibalne oviranosti ima tudi spremljevalca. V šolo hodi, ker pač mora, čeprav mu kljub njegovim primanjkljajem ne dela težav. Najbolj všeč sta mu matematika in športna vzgoja. Še najraje gre tja zaradi sošolcev, ki so ga zelo lepo sprejeli. Če imam možnost, ga z veseljem opazujem pri igri z njimi, saj vsi zelo pazijo nanj. Njihova igra se popolnoma spremeni, kadar se jim on pridruži. Čeprav igra desetletnikov ni niti najmanj mirna in nežna, so do Gašperja vsi takšni. Če se lovijo, pred njim bežijo oziroma ga lovijo počasneje; če divjajo in se zaletavajo, se njemu izognejo; če se skrivajo, se njemu ne skrivajo predaleč ali »ga ne vidijo«, da se lahko tudi sam »popika«, kakor rečejo temu.

Velikokrat se tudi zgodi, da se otroci igrajo, Gašper pa stoji ob strani in jih opazuje, ker se jim ne upa ali pa ne more pridružiti. To se dogaja predvsem takrat, ko je skupaj veliko otrok – družinskih prijateljev; v šoli med odmori, ko se želijo otroci v tistih nekaj minutah, ki jih imajo, sprostiti; kadar je gneča. Kadar ima možnost, Gašper to nadoknadi z igro z mlajšimi otroki, ki so mu po »hitrosti« bližji.

Pridejo dnevi, ko se sprašujem, zakaj se je moralo ravno njemu to zgoditi ... Vendar ne zaradi mene, saj ne bi tega zamenjala za nič na svetu. Zaradi Gašperjevega stanja verjamem, da sem postala boljši človek. Hudo mi je zaradi njega, saj je kljub vsem pozitivnim stvarem za nekaj prikrajšan. On se tega ne zaveda tako, saj nikoli ni mogel početi vseh stvari, ki jih počnejo njegovi vrstniki, bi ga pa rada samo za en dan videla, kako popolnoma samostojno in brez vseh omejitev teka po travnikih in gričih ...

Še sreča, da je teh dni malo, saj je Gašper neverjetno pozitivna oseba, vedno nasmejan, v dobro voljo spravi vsakega, ki je v njegovi bližini. Je oboževalec vsega športa, zato se moram kar boriti, da prime v roke kakšen zvezek namesto daljinca. In kljub vsem težavam ga lahko vidite v Planici, na Zlati lisici, kakšni košarkarski, nogometni ali rokometni tekmi ... Če vas zanima, kdo je Gašper – tisti, ki najbolj navdušeno in najglasneje navija!

Nikina zgodba

Nika se je rodila v 31. tednu nosečnosti. Prezgodnji porod. Tehtala je 2.7 kg, velika pa je bila 48 cm. Na prvi pogled bi rekli normalno razvit in velik dojenček. Pa na žalost ni bilo tako. Otroci, ki se rodijo v tej starosti kot Nika, imajo porodno težo nekako od 1.5 kg do 1.8 kg. Ker je bil porod dolgotrajen, se je Niki v trebuhu zaradi odstopa posteljice godilo zelo slabo. Posledice: zaradi pomanjkanja kisika sta ji bila uničena centra za hojo in ravnotežje, odpoved ene ledvice, luknja v srčku in popolna nezmožnost pljuč za samostojno dihanje. Takoj ob rojstvu je bila priključena na respirator. Zdravniki so bili presenečeni nad njeno močno voljo do življenja. Osmi dan, ko je bila odklopljena z aparatur in je samostojno zadihala, sem jo prvič slišala, kako je zajokala. Prodorno kot prava borka. Vendar njena vojna še ni bila dobljena. Danes lahko rečemo, da je bila dobljena ena izmed pomembnih bitk. Ležala je v grelni posteljici, ker je bilo potrebno nadzirati tudi center za temperaturo, obkrožena z nešteto cevkami. 12 dan po porodu mi je zdravnik povedal, da je Nika izven življenjske nevarnosti.

Tisto popoldne sem jo prvič držala v rokah in jo pestovala. Nepopisni občutek. V bolnišnici sva nato ostali še tri tedne, saj so Niko še vedno hranili po cevki, ker še ni imela razvitega sesalnega refleksa. Ko sva se naučili hraniti in je pričela pridobivati na teži, sva lahko odšli domov. Po nekaj mesecih sem zaznala številne težave v razvoju v primerjavi z Nikino starejšo sestrico. Pri treh mesecih Nika ni držala pokonci glavice, pri osmih mesecih ni zmogla samostojnega sedenja, pri enem letu ni shodila. Vseskozi smo obiskovali Razvojno ambulanto za nedonošenčke in pa hodili na preglede na nevrološko kliniko. 5. 1. 2000 so Nikine težave dobile ime: cerebralna paraliza¹. Stara je bila 16 mesecev in je motorično močno zaostajala za vrstniki, ki so že pogumno korakali in raziskovali okolico. Nika se je takrat šele učila samostojnega sedenja. Pri starosti treh let je pričela počasi razvijati govor. Za zdravljenje CP ni nobenega zdravila, vendar pa so zelo priporočljive različne terapije (nevrofizioterapija in delovna terapija) ter obravnave (logopedске in specialnopedagoške), s katerimi se

¹ Cerebralna paraliza (CP) je nenapredujoče stanje (in ne bolezen) zaradi nepravilnosti v razvoju možganov ali njihove okvare med nosečnostjo, ob porodu ali v zgodnjem otroštvu otroka. Poimenovanje cerebralna paraliza označuje samo motnje v gibanju in drži, vendar ima lahko otrok s to motnjo tudi težave pri učenju, epileptične napade (približno 25 odstotkov oseb s CP), motnje sluha, govora in vida, zaostaja v intelektualnem razvoju, a tudi vedenjske težave.

poskuša razvijati neprizadete dele možganov, v upanju, da bodo prevzeli posamezne funkcije prizadetih delov. Kot mati sem bila vedno prisotna na vseh terapijah in obravnavah, kjer sem se priučila razgibavanja in učenja, ki ga je potrebno izvajati vsak dan in postane tudi način življenja.

Nika je danes stara dvanajst let. Torej pubertetnica in zelo jezikava. Očitno sva na govornem področju dosegli maksimum. Sprva je hodila v redno osnovno šolo. Ker pa so bile težave pri učenju zaradi kratkotrajne pozornosti in koncentracije prevelike, smo jo prepisali v šolo s prilagojenim programom. V šolo zelo rada hodi, saj nima več takšnih učnih težav in posledično se počuti uspešno. Ker je Nika gibalno oviran otrok, ima v šoli tudi spremljevalko. Po razredu se premika s hoduljo in ob pomoči spremljevalke, za premagovanje razdalj pa uporablja invalidski voziček ali pa terapevtsko kolo.

Naša Nika je zelo vesela in radoživa deklica, ki zelo rada smuča, seveda s prilagojenimi Bi-ski smučkami. In če na smučišču vidite deklico, ki vriska od zadovoljstva, v prilagojenih Bi-ski smučkah, z vaditeljem, je to gotovo Nika. Le pomahajte ji, bo zelo vesela. Je takšna, ko sem jaz ali pa ti.

5 RAZPRAVA

Reprezentativni vzorec 53 učencev OŠ Vojnik je dokaj majhna populacija. Kljub temu pa podaja nekatere ugotovitve, ki jih lahko vrednotimo kot verodostojne za mladino v starosti 14 do 15 let. Pri tem neuravnoteženost anketirancev po spolu ni vplivala na rezultate.

Splošno uveljavljeno dejstvo, da je invalid tisti, ki je na invalidskem vozičku, se je odrazilo tudi skozi to raziskovalno nalogo. Večina anketirancev povezuje invalidnost z omejeno sposobnostjo gibanja, kot najpogostejši pripomoček pa invalidski voziček. To je seveda razumljivo, saj gre za očitni, zunanji znak invalidnosti, ki ga zlahka vsakdo opazi.

Najbrž visoka pripravljenost anketirancev za pomoč invalidni osebi pri težavah na cesti kaže na visoko načelno zavedanje in tako imenovano družbeno odgovornost. Da se to kaže pri mladostnikih v starosti 14 in 15 let je seveda izjemno pozitivno. Kljub vsemu pa obstaja določen dvom, če bi do takšne reakcije v realni situaciji tudi prišlo.

Ker danes ne samo govorimo, ampak tudi udejanjamo integracijo invalidnih oseb v družbo, se to kaže tudi v višji ozaveščenosti ljudi. Anketiranci so bili v svojih izjavah precej skeptični do zadostne ozaveščenosti javnosti v zvezi z vprašanji invalidov, po drugi strani pa jih velika večina pozna pojem invalidnosti in izražajo veliko pripravljenost za pomoč.

Analiza rezultatov ankete in opazovanja parkirišč in javnih objektov v Vojniku je podala tudi odgovore na zastavljene hipoteze.

Hipoteza 1: Vsaj 10 javnih ustanov v Vojniku ni dostopnih invalidom na invalidskih vozičkih. POTRJENA.

To hipotezo potrjujejo fotografije, ki sem jih posnela v Vojniku, kjer je razvidno, da invalidom niso dostopni naslednji objekti: kulturni dom, Frizerski salon Alja, Zlatarstvo Zupanec, gasilski dom, knjižnica, trgovina Trimex, frizerstvo Studio škarjice, papirnica, stanovanjski blok, cerkev. Čeprav je Vojnik majhen kraj, bi

moralo biti za invalide prav tako dobro poskrbljeno kot v večjih krajih in bi javni objekti morali biti dostopni tudi invalidom v enaki meri kot ostalim ljudem.

Hipoteza 2: Parkirna mesta za invalide so večinoma zasedena s strani voznikov neinvalidov. OVRŽENA.

To hipotezo zavrača tabela zasedenosti parkirnih mest in njena analiza. Parkirna mesta za invalide so bila velikokrat prosta - v 80 % opazovanih primerov, občasno pa so bila zasedena s strani voznikov neinvalidov oz. z vozili, ki niso imela invalidskega znaka (20 %).

Hipoteza 3: 50 % učencev devetih razredov naše šole na ulici ne bi pomagalo invalidu na invalidskem vozičku pri premagovanju fizičnih ovir (stopnice, robniki...). OVRŽENA.

Te hipoteze ne potrjuje rezultat ankete, ki je analiziran v tabeli 5 in grafu 6, kjer je razvidno, da bi 46 od 53 devetošolcev priskočilo na pomoč invalidni osebi v navedeni situaciji, kar predstavlja kar 87 % učenk in učencev devetih razredov naše šole.

Hipoteza 4: 80 % učencev devetih razredov naše šole pozna vsaj eno invalidno osebo. OVRŽENA.

Te hipoteze ne potrjuje rezultat ankete, ki je analiziran v tabeli 2 in grafu 3, kjer je razvidno, da 75 % učenk in učencev naše šole pozna vsaj eno invalidno osebo.

6 ZAKLJUČEK

Menim, da je raziskovalna naloga v celoti izpolnila cilje, ki sem si jih zastavila.

Ocenjujem, da je izvedba ankete odlično uspela, saj so jo moji sovrstniki vzeli primerno resno in odgovorno. Analiza ankete je podala dve glavni ugotovitvi. Večina (60 %) učenk in učencev 9. razredov OŠ Vojnik pravilno razumejo invalidnost kot psihično in motorično hibo, preostali pa invalidnost razumejo ožje, kot zmanjšano sposobnost za samostojno gibanje, kar pa v osnovi ni narobe. Druga pomembna in zelo pozitivna ugotovitev pa je, da bi kar 89 % mojih vrstnikov bilo pripravljeno pomagati invalidni osebi na javnem mestu, ki bi se zaradi arhitektonskih ovir znašla v težavah. Ob tem moram poudariti, da takšna situacija sploh ne bi smela nastopiti, saj Ustava Republike Slovenije pravi, da imamo vsi državljani Slovenije zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ter da imamo celo zakon, ki predvideva gradnjo brez arhitektonskih ovir.

Žal ne morem potrditi, da je Vojnik invalidom prijazen kraj. Vsaj s stališča invalidov »vozičkarjev« velja navedena ugotovitev. Številne stopnice, ozka vrata, pomanjkanje dvigal itd. so evidentne arhitektonske ovire za svobodno gibanje po kraju in dostop v javne objekte. Tudi do vojniškega župana invalid na vozičku ne more priti oz. se pripeljati, saj ga do tja loči kar nekaj stopnic.

Ugotavljam, da so parkirišča za invalide priljubljeno postajališče neotesanih voznikov. Ali so le-ti Vojničani, pa žal ni bilo ugotovljeno. Pa saj to niti ni najpomembnejše. Vsekakor v tem »sodobnem neolimpijskem športu« nič kaj ne zaostajamo za mnogo bolj eminentnimi in večjimi kraji po Sloveniji. Najbolj neverjetna pa je ugotovitev, da sodobni trgovski center sredi Vojnika, ki je bil zgrajen pred kratkim, premore samo eno parkirno mesto za invalide, kar je zgolj le dober 1 % vseh parkirnih mest, ki so tam na voljo.

Na osnovi življenjskih zgodb dveh družin z invalidnima otrokoma lahko sklepam, da je v Sloveniji še vedno potrebno govoriti o diskriminatornem odnosu do invalidov. V zakonodajnem smislu imamo zadeve ustrezno regulirane, žal pa sodobna tržna logika vse preveč pogosto zavlada z mečem reduciranja stroškov in spravlja invalide v še bolj neenakopraven položaj, kakor ga imajo že zaradi svoje telesne ali duševne hendikepiranosti.

Ugotovitve, ki jih je podala ta raziskovalna naloga, kažejo, da je potrebno še marsikaj narediti, da bo družba sprejela invalide kot dejansko enakopravne člane in ne zgolj enakopravne na papirju. Osveščanje in s tem dvig splošne kulture pa je nekaj, kar načeloma ne stane nič, lahko pa ima zelo pozitivne posledice pri vključevanju invalidov v družbo in njihovem enakopravnem položaju v njej.

Upam, da sem z raziskovalno nalogo vsaj malo pripomogla k ozaveščenosti peščice ljudi, vsaj teh, ki so sodelovali pri anketi, in tistih, ki bodo to nalogo prebrali.

7 SEZNAM LITERATURE

OŠ Glazija, PREDSTAVIM SE, delovni načrt za šol. l. 2010/2011, šol. l. 2010/2011.

M. Kosi, Enako z vsemi državljani, Pet (revija za ljudi s posebnimi potrebami), št. 85-86, 2006, str. 16.

Konvencija o otrokovih pravicah, Slovenski odbor za Unicef, Ljubljana 1997

Konvencija o pravicah invalidov – mednarodni sporazum o pravicah invalidov: lahko berljiv vodnik po konvenciji, ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ljubljana 2008

Slovar slovenskega knjižnega jezika, DZS, Ljubljana 2006, 878.

Slovar slovenskega knjižnega jezika, DZS, Ljubljana 2006, 1698.

Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 33/1991.

Vodnik po pravicah invalidov:

http://www.soncek.org/Zakonodaja/Vodnik_po_pravicah_invalidov.htm#VzgojaRS

Invalidska združenja v Sloveniji:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/invalidi/invalidske_organizacije/izvlece_k_iz_registra_reprezentativnih_invalidskih_organizacij/

8 PRILOGE

8.1 ANKETA

Sem Katja Komplet in delam raziskovalno nalogo o invalidih. V raziskovalno nalogo bom vključila tudi anketo, zato želim, da jo izpolniš. Prosim te, da si vzameš nekaj minut časa in resno premišliš o vprašanjih in danih odgovorih. Obkroži po en odgovor razen, če je napisano drugače. Vprašalnik izpolnujete vsi učenci 9. razredov naše šole. Anketa je anonimna. Že vnaprej se ti zahvaljujem.

1. Spol

- a) ženski
- b) moški

2. Kdo je po tvojem mnenju invalid?

- a) Invalidi so tiste osebe, ki so na invalidskem vozičku.
- b) Invalid je oseba, ki zaradi določene hibe (psihične ali motorične) ni zmožna sama delno ali v celoti zadovoljevati svojih in družbenih potreb.
- c) Invalidna oseba je motorično prizadeta in potrebuje pomoč drugih ljudi za svoje premikanje.

3. Ali poznaš kakšno osebo, ki je invalid?

- a) ne
- b) eno
- c) dve
- d) več kot dve

4. Če poznaš koga, ki je gibalno oviran invalid (oseba se ne more oz. se težje giblje samostojno), ali ima ta oseba invalidski voziček?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

5. Če poznaš invalidno osebo, koliko je star/-a?

- a) manj kot 10 let
- b) od 10-20 let
- c) od 20-35 let
- d) od 35-50 let
- e) nad 50 let

6. Zamisli si, da na ulici vidiš invalida, ki ne more s svojim invalidskim vozičkom zapeljati s pločnika. Kaj narediš?

- a) Grem do njega/nje in ga/jo vprašam kako mu/ji lahko pomagam.
- b) Kakšnega mimoidočega opozorim na invalida.
- c) Grem mimo njega/nje in ga/jo opazujem, kako poskuša zapeljati s pločnika.

d) Ko ga/jo, vidim hitro pogledam stran in se ji/mu izognem.

7. Ali meniš, da so ljudje v Sloveniji dovolj ozaveščeni o invalidih in invalidnosti?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

8. Če bi srečal otroka, ki je invalid in je na invalidskem vozičku, na kakšen vzrok bi najprej pomislil, da je postal invalid?

- a) Takšen se je že rodil/-a.
- b) Padel/padla je in si poškodoval/-a hrbtenico.
- c) Poškodoval/-a se je v prometni nesreči.
- d) Ne bi vedel/-a kako se mu je to zgodilo.
- e) Drugo: _____

9. Ali meniš, da so invalidne osebe v vsakdanjem življenju diskriminirane?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem